

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. Een paar jue (plengbekers) van brons.

H. 21,5 cm elk.

CHINA, eind Shang–begin Zhou-periode, 13de–11de eeuw v. Chr.

Opm.: De voorgeschreven onderdelen van de jue zijn bij dit paar tot een zeer harmonieus geheel gevormd. De eenvoudige versiering van twee evenwijdige 'boogpezen' over het bekerlichaam en een monsterkopje op het oor doen deze harmonie des te beter uitkomen. Op een der uitsteeksels op de rand van elke beker staat een inscriptie, die vertaald luidt: 'Vader Ji'.

Litt.: K. W. Lim en P. Lunsingh Scheurleer, Een stel bronzen plengbekers, een recente aanwinst, *Mededelingenblad Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst*, 11, nr. 3 (1981), pp. 6–7; idem, *Jaarverslag Vereniging Rembrandt* 1981, pp. 45–46.

Herk.: Kunsth. Bluett & Sons, Londen; mevr. H. M. baronesse van Heeckeren van Waliën-Tetrode, 1961. Aankoop Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, met steun van de Vereniging Rembrandt, 1981 (inv.nr. MAK 1322 a en b).

Afb. 2. Applique voor een gordel van verguld brons versierd met een voorstelling van een muildier, dat door een roofdier wordt aangevallen, binnen een raam van vlechtwerk.

H. 6,3 cm, Br. 10,6 cm.

CENTRAAL AZIË, Sarmatië (Zuid-Rusland), 2de eeuw v. Chr.–2de eeuw na Chr.

Tent.: *Aziatische Kunst uit het bezit van leden*, Rijksmuseum, Amsterdam 1978, nr. 14.
Herk.: Verz. Mr. F. J. Domela Nieuwenhuis, Amsterdam; Kunsth. Aalderink, Amsterdam. Aankoop Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1981 (inv.nr. MAK 1330).

Afb. 3. Applique voor een gordel van brons met een voorstelling van twee steenbokken tussen bomen en gebladerde te.

H. 6 cm, Br. 11,3 cm.

CENTRAAL AZIË, Ordos-gebied, 2de eeuw v. Chr.

Herk.: Verz. Mr. F. J. Domela Nieuwenhuis, Amsterdam; Kunsth. Aalderink, Amsterdam. Aankoop Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1981 (inv.nr. MAK 1329).

Afb. 4. Bronzen beeld van de bodhisattva Maitreya, gezeten in padma-asana (de benen onder het lichaam gevouwen, terwijl de beide voetzolen zichtbaar zijn). De linkerhand die op de knie rust, houdt een wijwaterflesje vast; de rechterhand is geheven met de palm naar het lichaam toe.

H. 16,5 cm.

KASHMIR, 8ste–9de eeuw.

Litt.: Cat. tent. *Indian and Southeast Asian Art*, Kunsth. Spink & Son, Londen 1978, nr. 17; Ulrich von Schroeder, *Indo-Tibetan Bronzes*, Londen 1981, p. 10, nr. E; Cat. tent. *Two Thousand Years of Indian Art*, Kunsth. Spink & Son, Londen 1982, nr. 59.
Herk.: Kunsth. Spink & Son, Londen. Aankoop 1982 (inv.nr. R.A.K. 1982-1).

Afb. 5. Bekertje van zilver versierd met drie horizontale banden, waarbinnen krullende ranken met bladeren, bloemen en vogels.

H. 6,5 cm.

CHINA, Tang-periode (618–906 na Chr.).

Tent.: *The Arts of the T'ang-Dynasty*, Los Angeles 1957, nr.

344.
Herk.: Verz. Frederick M.
Mayer (veil. Christie, Londen

25-6-1974, nr. 153). Geschenk van H.M. baronesse van Heeckeren van Waliën-Tetrode, Amstelveen, 1981 (inv.nr. R.A.K. 1981-3).

Afb. 6. Een paar gouden oorringen, waarvan de buitenzijde d.m.v. drijfwerk versierd is met zes gelijke vlakken die gevuld zijn met gestileerde kala-koppen en florale motieven.
Diam. 4,8 cm elk.
INDONESIË, Oost-Java, 13de eeuw.

Herk.: Part. verz., Nederland. Aankoop Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst, 1981 (inv.nr. MAK 1325 a en b).

Afb. 7. Schaal van celadon; de spiegel is versierd met een plant met grote krullende bladeren (*Caladium*), daaromheen meandermotieven, vervolgens golven en daarna zigzaglijnen.
Diam. 36,5 cm.
JAPAN, Arita, Maruo-oven, ca. 1640-70.

Opm.: Dit type Japans celadon kan beschouwd worden als een imitatie van het Chinese Zhekiang-celadon. De inheemse bevolking van Indonesië en de Philippijnen gebruikten het Chinese celadon als grafgift voor hun overledenen. Gedurende de burgeroorlog, die woedde tijdens de overgang van de Ming- naar de Ching-dynastie (de Overgangperiode van ca. 1620-ca. 1680) was dit niet uit China verkrijgbaar en plaatsten zij hun bestellingen voor dit goed in Japan.
Herk.: Veil. Sotheby, Londen 26-10-1981, nr. 453, met afb. Aankoop 1981 (inv.nr. R.A.K. 1981-4).

Afb. 8. SHUNKŌSAI HOKUSHŪ (werkzaam 1810-1832, Ōsaka). De toneelspeler Nakamura Utaemon III in de rol van Yankanpei, 1824.

Kleurenhoutsneede, *ōban* formaat, 380 × 255 mm. Gesigneerd: *Shunkōsai Hokushū ga*. Uitgeversmerk: *Toshin* en kunstenaarsstempel: *Shun*.
Opm.: Hokushū, een leerling van Shōkōsai Hanbei en Katsushika Hokusai was een van de belangrijkste van de vele amateur-kunstenaars die Ōsaka in het begin van de 19de eeuw kende. Zijn eigenlijke beroep was papierhandelaar.

Nakamura Utaemon III was de meest gevierde acteur in die tijd in Ōsaka. Hij is talloze malen door kunstenaars in Ōsaka afgebeeld, ditmaal in het toneelstuk *Natsumatsuri Naniwa Kagami* (Een spiegel van het zomerfestival in Ōsaka), dat werd opgevoerd in de vijfde maand van 1824 in het Kita theater, Kyōto. Deze prent behoort tot een serie, bestaande uit minstens zes prenten, met de titel *Uchiwa Tosei Kurabe* (een verzameling modieuze waaierprenten). Waarschijnlijk vormt deze prent, die in een cirkeltje de aanduiding 'rechts' draagt, een triptiek met een tweetal andere prenten.

Litt.: Tent.cat. *Die Osaka Meister*, Düsseldorf 1966, nr. 31; cat. tent. *Osaka prints* (cat.17), kunsth. Richard Kruml, Londen 1976, nrs. 29-31.

Herk.: Kunsth. Boswell Books and Prints, Londen. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1982 (inv.nr. 1982:141).

Afb. 9. UTAGAWA HIROSADA (werkzaam ca. 1826-1863, Ōsaka). De toneelspeler Onoe Kikugorō III in de rol van Shirai Gompachi, op het

moment dat hij zelfmoord pleegt.
Kleurenhoutsneede, *ōban* formaat, 364 × 251 mm. Gesigneerd: *Hirosada*.

Opm.: De meeste Ōsaka *ukiyo-e* kunstenaars waren amateurs, van wie maar weinig prenten zijn overgeleverd. Van Hirosada echter zijn vrij veel prenten bekend, waaruit misschien zou zijn af te leiden dat hij van zijn kunst leefde. Deze prent stelt de toneelspeler Onoe Kikugorō III voor in de rol van Shirai Gompachi in het dansinterval *Sankokuichi Oichikawashima* opgevoerd in het Kado theater in Ōsaka in de 8ste maand van 1848. De toneelspeler Kikugorō, die het jaar daarvoor uit Edo naar Ōsaka was gekomen, specialiseerde zich in moord- en spookscènes en was bekend om het bloedstollende realisme waarmee hij deze uitbeelde. Hier is hij afgebeeld in de rol van de bekende bandiet en vrijbouter Shirai Gompachi. Op de vlucht voor de politie neemt hij een boot om de rivier de Sumida over te steken. Halverwege ziet hij aan de andere oever ook politie naderen. Als hij inziet dat zijn toestand hopeloos is, ontbloomt hij zijn bovenlijf en pleegt zelfmoord (*seppuku*).
Herk.: Kunsth. Richard Kruml, Londen. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1981 (inv.nr. 1981:72).

Afb. 10. TSUKIOKA YOSHITOSHI (Edo 1839-1892 Edo). Lu Chi Shen vernielt in dronkenschap het beeld van een poortwachter bij de tempel op de vijf-kammen berg, 1887. Kleurenhoutsneede, vertikaal *ōban* diptiek, 745 × 260 mm. Gesigneerd: *Yoshitoshi* met zegel van de kunstenaar *Yoshitoshi no in*. Gedateerd: 1 september 1887. Uitgever: *Matsui Eikichi*.

Graveur: *Negishi Chokuzan to.*
Opm.: Yoshitoshi, een van de laatste grote kunstenaars die in de *Ukiyo-e* traditie werkte, deelde de voorkeur van veel Japanse *fin-de-siècle* kunstenaars voor het lugubere of bovennatuurlijke. Deze prent in het ongewone formaat van een verticale diptiek is daar een goed voorbeeld van. Lu Chi Shen is een van de hoofdfiguren uit de beroemde 13de eeuwse roman 'Vertellingen van de Waterkant' (*Shui hu chuan*; Jap.: *Suikoden*). Het hier afgebeelde verhaal vertelt hoe Lu, oorspronkelijk een militair, maar later een monnik, op een nacht ondergewoonte dronken in zijn klooster terug komt. Het beeld van de poortwachter schijnt de spot met hem te drijven en wordt door Lu Chi Shen, in woede ontstoken, met het hele poortgebouw vernield.

Litt.: Roger Keyes and George Kuwayawa, *The bizarre image of Yoshitoshi - The Herbert R. Cole Collection*, Los Angeles 1980, nr. 37.

Herk.: Kunsth. F. Tikotin, Vevey. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1982 (inv.nr. 1982:287).

Afb. 11. WILLIAM NICHOLSON (Newark on Trent 1872-1949 Londen).
 Queen Victoria, 1897.
 Houtsnede, met wit en aquarel in blauw en groen gehoogd. Proefdruk, vóór de oplage van 1899, op beige *chine appliqué*, 241 x 227 mm. Met pen gesigneerd en met opdracht.
Opm.: Een van de beroemdste houtsneden van Nicholson (zie *Bulletin van het Rijksmuseum* 30 (1982), p.90, afb. 27). Hij maakte de houtsnede in 1897, maar zijn uitgever Heinemann vond het op dat moment te riskant om het blad te publiceren. Nicholson vervaardigde toen slechts

enkele proefdrukken die hij aan vrienden gaf, waarvan dit er één is. Het portret oogstte echter zoveel bewondering, dat Heinemann in 1899 besloot het op te nemen in een serie *Twelve portraits*, waarvoor het houtblok enigszins herbewerkt werd.

Herk.: Kunsth. William Weston, Londen. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1983 (inv.nr. 1983, nr. 121).

Afb. 12-13. EMIL ORLIK (Praag 1870-1932 Berlijn).

12. Japanse schilder (Kano Tamanobu), 1900.

Kleurenhoutsnede in bruin, grijsblauw, blauw, donkergrijs, zwart, rood, geel en groen. Met potlood gesigneerd en gedateerd 1901, 196 x 159 mm.

13. Japanse drukker, 1900.

Kleurenhoutsnede in oker, bruin, lichtblauw, donkerblauw, grijs en rood. Met potlood gesigneerd en gedateerd 1901, 196 x 160 mm.

Opm.: Orlik verbleef in 1901/02 ruim een jaar in Japan, om de wijze waarop de Japanse kleurenhoutsnede gesneden en afgedrukt werd te bestuderen en zelf toe te passen. In het tijdschrift *Die Graphische Künste* schreef Orlik in 1902 een artikel hierover, waarbij deze twee kleurenhoutsneden met een derde 'Japanse houtsnijder' als een drieluik gereproduceerd zijn. De wijze waarop de Japanse kleurenhoutsnede tot stand kwam wordt in dit drieluik geïllustreerd. Originele afdrucken van deze prenten, die Orlik zelf in Japan gedrukt heeft, zijn uiterst zeldzaam.

Litt.: Emil Orlik, 'Anmerkungen über den Farbenholzschnitt in Japan (1900)', *Die Graphische Künste* 25 (1902), pp. 31-34; tent.cat. *Emil Orlik-Zeichnungen und Druckgraphik von 1889-1932*, Schloß Grafenegg 1977, nrs. 116-118.

Herk.: Galerie Glöckner, Keulen (Katalog 18, *Emil Orlik*, 1982, nrs. 18-19). Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1982 (inv.nrs. 1982: 285-286).

1

2

3

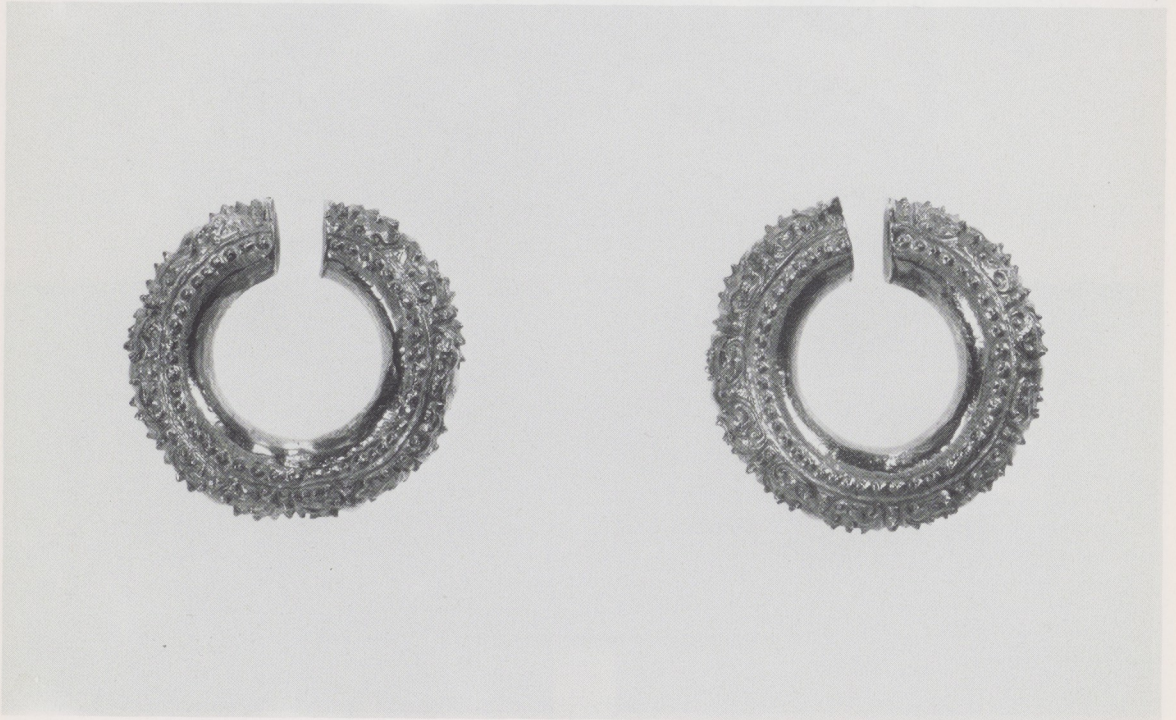

5

7

6

8

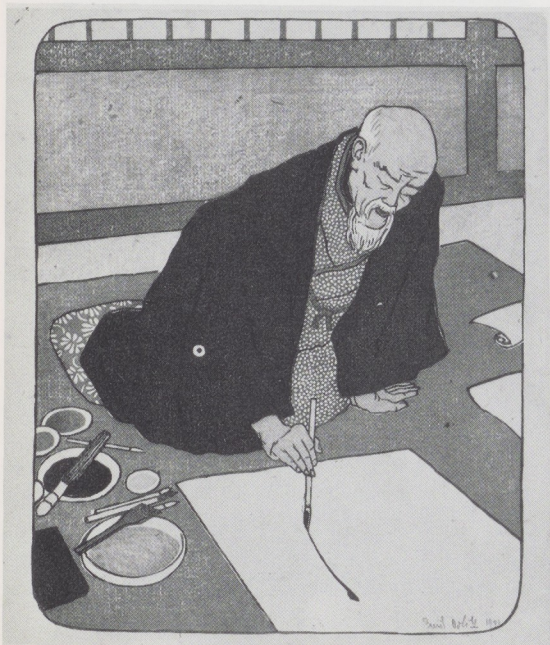
9

10

11

12

13